

LUOVAN TYÖN
TEKIJÄT
JA YRITTÄJÄT

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: VNS 7/2020 vp – Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta: Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan unionia

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa kuulluksi.

Pääviestimme ovat seuraavat:

- Suomen tulee edistää aktiivisesti digipalvelusäädöksen (Digital Services Act) tehokasta ja monipuolista hyödyntämistä oikeudenloukkausten estämisessä ja niihin puuttumisessa
- Digitaalisten sisältömarkkinoiden kasvu edellyttää vahvaa tekijänoikeussuojaa, markkinoiden sopimusvapautta sekä pidättyvyyttä tekijänoikeuden rajoitusten sääntämisessä
- Internetin verkkosisällönjakopalveluiden vastuuta sääntelevä DSM-direktiivin artikla 17 on Suomessa saatettava voimaan direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti

Tehokas puuttuminen oikeudenloukkauksiin vaatii EU:n laajuisia keinoja

Digipalvelusäädöksen (Digital Services Act, DSA) tavoitteena on laatia yleiset säännöt turvallisuudelle, ennakoitavalle ja luotettavalle verkkoympäristölle. Palveluntarjoajille ehdotettujen uusien huolellisuusvelvollisuuksien tavoitteena on edistää käyttäjien ja kuluttajien turvallisuutta verkossa. Kun oikeudenloukkausten ehkäisemiseen ja niihin puuttumiseen luodaan uusia tai vahvistetaan olemassa olevia keinoja, seuraavat velvoitteet ja toimet ovat avainasemassa:

- Velvoite ryhtyä toimenpiteisiin ("duty of care")
Kaikki internet-palvelut olisi velvoitettava tekemään kohtuullisia toimenpiteitä estääkseen, rajoittaakseen ja ehkäistäkseen oikeudenloukkauksia ("duty of care"). DSA:n pitäisi esimerkiksi sisältää velvoite estää palveluiden tarjoaminen laittomille sivustoille sekä velvoite toteuttaa tehokkaat käytänteet toistuvien loukkausten lopettamiseksi ("repeat infringer policy"). Näiden vastuiden ja velvoitteiden tulisi koskea kaikkia digitaalisia palveluita, jotka tarjoavat palveluita yrityksille ja kuluttajille EU-alueella palvelun koosta riippumatta.

- Oikeuksien täytäntöönpanon helpottaminen

Oikeuksien täytäntöönpanoa tulisi helpottaa kehittämällä voimassa olevan EU-lainsäädännön mukaisia läpinäkyvyysvaatimuksia. Tämä voidaan toteuttaa

- ottamalla käyttöön tehokkaat Tunne asiakkaasi -linjaukset ("Know Your Business Customer", "elinkeinonharjoittajien jäljitettävyyys")
- päivittämällä sähkökauppadirektiivin 5 artiklassa asetettuja palveluntarjoajan henkilö- ja yhteystietojen ilmoittamisvaatimuksia ja valvomalla niiden noudattamista
- luomalla selkeä oikeusperusta julkiselle WHOIS-rekisterille, jonka sisältää ainakin kaikki julkisiksi säädettyt sekä muut täytäntöönpanoon ryhtymiselle tarpeelliset tiedot
- mahdollistamalla oikeudenloukkauksiin puuttuminen rajat ylittävästi niin, ettei oikeustoimiin samaa palvelua vastaan tarvitse ryhtyä erikseen jokaisessa jäsenvaltiossa
- valtuuttamalla tuomioistuimet määräämään kieltoja EU:n laajuisilla vaikutuksilla
- mahdollistamalla sisällöllisesti joustavat esto- ja muita kieltomääräykset, jotka ovat saatavilla ilman kohtuuttoman suuria vakuuksia tai muita menettelyllisiä rasitteita.

- Pysyvä poistamisvelvoite ("notice and stay down")

Oikeudenloukkauksiin puuttumista tehostaa ratkaisevasti se, että nykyinen alasottomenettely ("notice and take down") muutetaan pysyväksi poistamisvelvoitteeksi ("notice and stay down"). Tällöin palveluntarjoajien tulee varmistaa, että poistettavaksi vaadittu ja kertaalleen poistettu sisältö ei ilmesty uudelleen palveluun. Näin oikeudenhaltijoiden ei tarvitse tehdä jatkuvasti samaan luvattomaan sisältöön kohdistuvia uusia poistovaatimuksia.

Vahva ja kattava tekijänoikeus on sisältömarkkinoiden kasvun edellytys

EU:n pitkäaikaisena tavoitteena on lisätä kasvua ja liiketoimintamahdollisuuksia unionin laajuisilla digitaalisilla sisältömarkkinoilla. Tekijänoikeus on luovien sisältöjen tuottamisen, jalostamisen ja jakelun keskeinen kannuste. Ilman vahvaa tekijänoikeussuojaa ei synny laadukkaita ja kilpailukykyisiä tuotteita eikä niiden varaan rakentuvaa liiketoimintaa kansallisilla ja EU-markkinoilla.

Tekijänoikeuksien käyttämisen yleisenä lähtökohtana tulee olla sopimusvapaus, jota voidaan rajoittaa vain erittäin tärkeistä syistä oikeudenhaltijoiden omaisuudensuoja huomioiden. Sopimusvapaus takaa, että sisältöjen käyttöä koskevat ratkaisut muotoutuvat todellisten markkinatarpeiden mukaisesti. Tekijänoikeuden rajoitusten ja poikkeusten lisäämiseen tai laajentamiseen tulee suhtautua pidättyvästi. Pidämme hyvänä EU-lainsäädännössä omaksuttua linjaa, joka perustuu yhteisön tasolla määriteltäviin ja kansallisesti valittavissa oleviin rajoituksiin.

Verkkosisällönjakopalveluiden vastuu on toteutettava DSM-direktiivin edellyttämällä tavalla

Keväällä 2019 hyväksytyn tekijänoikeusdirektiivin (ns. DSM-direktiivin) kansallista voimaansaattamista valmistellaan parhaillaan opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla. Saamiemme tietojen perusteella ns. verkkosisällönjakopalveluiden, kuten YouTube tai Facebook, tekijänoikeudellista vastuuta sääntelevää artiklaa 17 oltaisiin Suomessa toteuttamassa tavalla, joka on direktiivin vastainen ja vesittäisi sen tarkoituksen. Tanskassa 26.3.2021 annettu lakiesitys artiklan 17 voimaansaattamiseksi seuraa tarkoin direktiivin sanamuotoja ja edistää näin direktiivin korkeaa harmonisointitavoitetta ja tasapainon luomista digitaalisille markkinoille. Tanskassa ei ole lähdetty luomaan omaa, direktiivistä poikkeavaa kansallista mallia. Näin ei pidä tehdä myöskään Suomessa, vaan artikla 17 on saatettava voimaan direktiivin selkeiden määräysten ja velvoitteiden mukaisesti, kuten lähes kaikissa EU:n jäsenvaltioissa on toimittu.

Helsingissä 5.4.2021

Ilmo Laevuo
Puheenjohtaja

Lauri Kaira
Edunvalvontajohtaja

Lyhdyn jäsenjärjestöt ovat:

- Audiovisual Producers Finland – APFI ry
- Forum Artis – valtakunnallisten taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö
- Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
- Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry
- Kopiosto ry
- Musiikkituottajat – IFPI Finland ry
- Suomen elokuvatoimistojen liitto ry
- Suomen Musiikkikustantajat ry
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Suomen Säveltäjät ry
- Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- Suomen Musiikintekijät ry
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry – TTVK
- Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry